



International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2021; 7(4): 78-82

© 2021 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 04-08-2021

Accepted: 06-09-2021

ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀಶೈಲ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಆರ್.ಗಾಂಧಿ ಕಲಾ, ಶ್ರೀ. ವಾಯ್. ಎ. ಪಾಟೀಲ ವಾಣೀಜ್ಯ, ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ. ಎಮ್.ಎಪ್.ದೋಶಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ. ಇಂಡಿ

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಭಾಷಾಂತರಗಳು

ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀಶೈಲ

ಮಾನವ ಜೀವನದ ಪರಮ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಿರಂತನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕವೊಂದು ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡರೂ ಇತರ ಭಾಷಿಕರನ್ನೂ ಅದು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತ-ಕಾಳಿದಾಸನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಾವಿರಾರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೃತಿಗಳು ವಿಶ್ವದ ಬಹುತೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಮರಾಠಿ, ಬಂಗಾಲಿ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿಗಳು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿರುವುದು ತೀರ ಅಪರೂಪವೆನ್ನಬೇಕು. ಪಂಪ-ರನ್ನ-ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣ, ಈ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚಾಮರಸನ 'ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ' ಮತ್ತು ನಿಜಗುಣರ 'ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಈ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳು ತೆಲಗು, ತಮಿಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿರುವುದು ಸಮಸ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನ ಪಡುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ತೆಲಗು ಭಾಷಾಂತರಗಳು

ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿ

ತೆಲಗುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥನು ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಲನಾರ್ಯ ಪುತ್ರನಾದ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಬಸವಕವಿಯು ಚಂಪೂವಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತೆಲಗು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸ ಕವಿ ಬರೆದ ಕೃತಿಯನ್ನು, ಕಾಂಚಿಪುರವಾಸಿಯಾದ ಬಿರುತೊಂಡ ನಂಬಿಯೆಂಬ ವಣಿಕನ ಕಂಠಸಂಭೂತನಾದ ನೆಲ್ಲೂರು ರಾಮಲಿಂಗಯ್ಯ ಎಂಬಾತನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯು ತೆಲಗಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದನು. ಈತ ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ತಂದೆ ಬಸವಯ್ಯ, ತಾಯಿ ನಾಗಾಂಬ, ತಾತ ದೇವಯ್ಯ, ಮುತ್ತಾತ ಸೋಮನಾಥ. ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1510. ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನ ಮುತ್ತಾತ ಸೋಮನಾಥನು ಆತನ ಪೂರ್ವಜರು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಜಹಾಗೀರಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದನು"¹

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 25 ಗತಿಗಳಿರುವಂತೆ, ತೆಲಗು ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥನ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿಯೂ 25 ಗತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಐದು ಆಶ್ವಾಸಗಳಿವೆ. ಐದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸಾಂತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-

‘ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೇಲೈದು ಗತಿಗಳಿಂ ಪ್ರಭುವಿ
ನೊಪ್ಪುವ ಚರಿತಮಂ ಶಿವ ಶಿವೆಗೆ ಪೇಳ್ವಂ
ಸದಮಲಪದವೇದಿ ಚಾಮರಸಂದು
ಪದಗಳ ಸಾಸಿರಹನ್ನೊಂದು ಬಳಸಿ,
ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿಯಿಂ
ದಭಿನವದಿ ಬರೆದನದ ತೆಲಗಿನಲ್ಲಿ,
ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮಾಭಿಧನು ನಾನು ಪೇಳ್ವೆ.
ಇದು ಪಾಲಕುರಿಕಿ ಸೋಮೇಶ ಪ್ರಸಾದ
ವಿದಿತಾಷ್ಟಭಾಷಾಕವಿತ್ವ ಪ್ರವೀಣಂ,
ಭಾಮಿತ್ರ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಬಸವೇಶಪುತ್ರಂ

Corresponding Author:

ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀಶೈಲ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಆರ್.ಗಾಂಧಿ ಕಲಾ, ಶ್ರೀ. ವಾಯ್. ಎ. ಪಾಟೀಲ ವಾಣೀಜ್ಯ, ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ. ಎಮ್.ಎಪ್.ದೋಶಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ. ಇಂಡಿ

ಸೋಮದೇವಾಖ್ಯಾ ಸುಕವೀಂದ್ರಮುಖ್ಯಂ
ಘಣಿತವಾಗೆಸೆವಂಥ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ
ಯನು ಸರಿಯಿಲ್ಲೆನೆ ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸ'2

ಕೈಲಾಸದ ಶಿವನ ಸಭೆಯ ವರ್ಣನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಕೃತಿ ಬನವಾಸಿ ಪುರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮ ಜನ್ಮತಾಳುವುದು, ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ಮುಖಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮದ್ದಳೆ ಬಾರಿಸುವುದು, ಮಾಯೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು, ಅವಳು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕರ್ಷಿತಳಾಗುವುದು, ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ಆದರೆ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೈಲಾಸಪತಿ ಪರಶಿವನ ಹೆಂಡತಿ ಗೌರಿಯು ವಿಮಳೆಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವುದು, ಉಡುತಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದ ವಿಮಲೆ ಅಲ್ಲಮನ್ನು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದ ವಿವರಗಳ ಅಲ್ಲಮನ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನ ಕಥೆ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ಕಥೆ, ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಕಥೆ, ಪ್ರಭುದೇವರು ಕಲ್ಯಾಣಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವುದು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗತಿ, ಗೋರಕ್ಷನ ಗತಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ್ಯಕ್ಕೆ ಗತಿ, ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನ ಗತಿ, ಬಸವೇಶ್ವರರು ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ಗತಿ, ತತ್ವೋಪದೇಶ ಗತಿ, ಪ್ರಭುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಗತಿ ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ.

ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಅನುವಾದದ ಪ್ರಥಮ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಬಸವೇಶ್ವರ, ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮೊದಲಾದವರ ಸ್ತುತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗುರು ಸಿದ್ಧವೀರೇಶನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಬಸವಪ್ಪ

ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನೇ ಆತನ ಸೋದರನಾ ಪಾಲನಾರ್ಯನ ಕುಮಾರ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಬಸವಪ್ಪನೆಂಬ ಕವಿ ಪದ್ಯಗ್ರಂಥವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕೃತಿಯ ಅಂತ್ಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ-

“ಇದು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮೇಶ್ವರವರಪ್ರಸಾದಲಬ್ಧ ಕವಿತಾಚಾತುರ್ಯಧುರ್ಯ, ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಪಾಲನಾರ್ಯ ಸತ್ಪುತ್ರ, ಕುಲಪವಿತ್ರ, ಬಸವಪ್ಪ ನಾಮಧೇಯ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯೆಂಬ ಶಿವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸ'3 ಪದ್ಯ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದ್ವಿಪದಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಸವಪ್ಪ ಕವಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ‘...ಪಿಡುಪರ್ತಿವಾಸುಡಾ, ಸೋಮಗುರುಂಡುದಾ ದ್ವಿಪದ ಚೊಪ್ಪಡ ಜೆಪ್ಪೆ ವಿಚಿತ್ರ ವೈಖರಿನ್’ (ಪಿಡುಪರ್ತಿ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಸೋಮಗುರು ಆ ದ್ವಿಪದಿಯನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ). ಬಸವಪ್ಪ ಕವಿ ಮೂಲ ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೋಮನಾಥನ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಹಿಸಿ ಕೆಲವು ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮಾಯಣ ಭಾರತಗಳ ಭಾಷಾಂತರೀಕರಣದಂತೆ ಬಸವಪ್ಪ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಂತೆ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥ ಕೃತ ದ್ವಿಪದಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ

ಇದುವರೆಗೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಸವಪ್ಪ ಕವಿಯ ಪದ್ಯ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ 1923ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿನ ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ನಿಕೇತನ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಮ್ಮಿ ತ್ಯಾಗರಾಯಶೆಟ್ಟಿ ಅವರ ಕುಮಾರರಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ತಪ್ಪುಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

‘ಶಿವಜ್ಞಾನ’ವೆಂಬ ನಾಮಾಂತರುವುಳ್ಳ ಈ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಕವಿದ್ವಯರೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಚ್ಚುಡರ್ಲಕೋಟಿ ರಾಮಕವಿ, (ಈತನ ಕಾಲ 16ನೇ ಶತಮಾನ), ನಡುಕುದುಟಿ ರಾಮಕವಿ (ಈತನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 1885) ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಈಗಿನವರು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮೂಲ ಆಕರವಾದುದು ಪಿಡುಪತಿ ಸೋಮನಾಥನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ

ಕಂಚಿಪುರನಿವಾಸಿಯಾದ ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಗುರುಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಸವಪ್ಪ ಬಳ್ಳಾರಿ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.4 ಆದರೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರಕಾರ ತೆಲುಗಿನ ಸೋಮನಾಥನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನೇ ಕಂಚಿ ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಡುತ್ತಾರೆ. ‘ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲಾ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದುದೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃವಾದ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನು ಬರೆದನೆಂದು ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗೂ ಬಹಳ ಸಾಮ್ಯವಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜದ ಪುಂಜಗಳೂ ಪದ್ಯಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಸೋಮನಾಥನೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವು ನಮಗೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ”5 ಎಂದು ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಎಂ.ಆರ್.ಶ್ರೀ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ತೆಲುಗು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗೂ ಬಹಳೇ ಸಾಮ್ಯವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕವಿ ಸೋಮನಾಥನೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಚಾಮರಸನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಕವಿ ಸೋಮನಾಥನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ‘ಭವಿಷ್ಯತ್ ಪುರಾಣಾಂತ್ಯತ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದೇಕೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡುದೇಕೆ? ಈ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕರ್ತೃ ಸೋಮನಾಥನೆಂಬ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಂಡಿತ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕರ್ತೃ ಆಗಲಾರ.

ಏಕೆಂದರೆ ಚಾಮರಸನನ್ನು ತನ್ನ ‘ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ’ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ ಕವಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ತನ್ನ ನಾಮಗೋತ್ರ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಮಾಡದೇ

ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಗುರುಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಳ್ಳಾರಿ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಂಚಿಪುರನಿವಾಸಿಯಾದ ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕರ್ತೃ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಸೋಮನಾಥನ ತೆಲುಗು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಅನುವಾದವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವರೊಡನೆ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಸೋಮನಾಥ ಮತ್ತು ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯ ಈ ಉಭಯ ಕವಿಗಳು ಕಾಂಚಿಪುರನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಗುರುವೂ ಸಿದ್ಧವೀರೇಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ 'ಭವಿಷ್ಯತ್ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ'ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಕೊಡಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ 'ಪ್ರಾಚೀನ'ವೆಂದು ತೋರಿಸುವ ವ್ಯಸನವಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಕವಿ ಸೂತಮುನಿ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃ ತನ್ನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಅನುವಾದವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದು ಯಾರ ಕೃತಿಯ ಅನುವಾದ? ಮತ್ತು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಏಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ? ಎಂಬುವು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಇತ್ಯಾದಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ತುರಾಣ ಕಥಾ ವಿಶಾಲಾಯಾಂ ಶ್ರೀ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾಮೃತಾನಂದ ಸೂಕ್ತಿಸೂತ್ರಗ್ರಂಥಿತಿ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವ ಮೌಕ್ತಿಕ ಮಹನೀಯಮಾಲಾಯಾಂ ಪ್ರಮಥಗಣ ವಚನ ಪರಂಪರಾನುಕೂಲಾಯಾಂ ಕಲಿಕಲ್ಪಷ ನಿಮಗ್ನ ಜನ ಸಮುದ್ಧರಣ ಶೀಲಾಯಾಂ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲಾಯಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಮನಃ ಸಮಾಧಾನ ವೀರಶೈವ ಮಹಿಮಾನುಸಂಧಾನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೋಪಸಂಹೃತಿ ಕಥನ ಗತಿನಾಮ ಪಂಚವಿಂಶೋಧಾಯಃ"6

ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ತಿರುವಣ್ಣಾಮಲೆಯ ಶಿವಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚಾಮರಸ ಕವಿಯ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ತಾವು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಾಲವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1650ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವೂ ಸಮರ್ಪಕವೂ ಆದ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಾವಿಶ್ವಂಭರ

ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದಾಸನೆಂಬ ಕವಿಯು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು 'ಲೀಲಾವಿಶ್ವಂಭರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 1722. ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗಳು ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗೇ ನೋಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದಾಸ ಕವಿಯು ತಮಿಳು ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೇ ಅನುವಾದಿಸಿರುವನೋ ಎಂಬ ಭಾವ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ಉಭಯ ಕವಿಗಳು ಚಮಾರಸನನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಬಳಸುವ ವರ್ಣನೆಗಳು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿವೆ. ಈ ವರ್ಣನೆಗಳ ಉಪಮೆ ಮತ್ತು ಸಾದೃಶ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇವು ಮೂಲ ಕೃತಿಗಳೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮದಾಸನ 'ಲೀಲಾವಿಶ್ವಂಭರ' ಕಾವ್ಯದ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸೂರ್ಯೋದಯ

ವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸತ್ಯಂಗದ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ವರ್ಣನೆ ಅತ್ಯಂತ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಮೂಲ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನ ರಚನೆ, ಪ್ರಭುದೇವರ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ ಮತ್ತು ಆರೋಹಣ ಈ ಮೂರು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅನುಚಿತ್ರದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳಾಗಿ, ಜಗದ ತಂತ್ರದ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಘನವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮಹೋಜ್ವಲವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನುವಾದಗಳಿಗಿಂತ ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಅನುವಾದಗಳು ಜನರಿಗೆ ತುಂಬ ಹತ್ತಿರವಾಗಿವೆ. ಭಾಷಾಶೈಲಿ, ಸಾಲಂಕೃತ ಉಪಮೆಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ರಸಾಸ್ವಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮೂಲದ ಸತ್ವವನ್ನು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಕವಿಗಳು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಚಾಮರಸನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬಳಸುವ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಉಪಮಾನ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. 'ಉದಕದಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲಂತಾಗಿ ಕುದಿವುತ', 'ಮನದ ಗಂದೆಯ ತುರಿಸಿದಂತಿರ್ ಮನಕೆಸಂತಸವಾದುದು', 'ಕಬ್ಬುನಿಜ್ಜೆಗೆ ಬಿದಿರಮೆಲುವಂತಪ್ಪುದೈ', 'ಬಿರುಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿನಲುಳಿದಮರ ಪರಿಮಳಸುವಂತ', 'ಹಾವಿನಡಿಯನು ಹಾವುಗಳು ನೆರೆಬಲ್ಲವಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಗೋಚರವು', 'ನೂಲಸಂಕಲಿಗಡಿದು ಕನಕದ ಕೋಳವನು ಕಾಲಂಗೆ ಕೀಲಿಪ ಕಾಳು ಮತಿಯಿವನಂತ', 'ಬಡವನ ಕೋಪ ದವಡೆಗೆ ಕೇಡು', 'ಹುತ್ತಿನೊಳಗಣ ಹೊಳ್ಳ ಹಾವಿಂಗೆತ್ತ ಹೋದಡೆ ಸುಸರ', 'ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಶಾಂಕನೆಂಬ ಮಹಾಮನೋಹರನು ಉದ್ಧರಿಸ ಹುಟ್ಟಿದನು ಯೋಗಸಮುದ್ರವನು' ಇಂತಹ ಮೌಲಿಕ ಉಪಮಾನಗಳು ಈ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರಸವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮದಾಸನು ತನ್ನ ಲೀಲಾವಿಶ್ವಂಭರದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕೆ ಕೌಶಿಕನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ವಿವಸ್ತ್ರಳಾಗಿ ಹೋಗುವ ಘಟನೆಯನ್ನು ಅತೀ ಸರಳವಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ತುಮಿಹೀ ಲಿಂಗಾಚರ್ಯ ಕರೂನ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಕರಾವಿ |

ತರಚ ಮೀ ತುಮಚೀ ಸತೀ | ನಾಹೀತರ ಮಲಾ ಮಾತಾ ಸಮಜಾವೆ'

ಎಂದು ಮಹಾದೇವಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಆಗ ಕೌಶಿಕ-

'ವಿಷಯಾಂಧಾ ಈಶ್ವರಭಕ್ತಿ | ಕೆವೀ ಅವಡೆ ಅವಿವೇಕಾಪ್ರತೀ

ನ ಫಡೇ ಅಮ್ಮಾ ಕೈಲಾಸಪತಿ; ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿ ಲಾವಿಲ್ಯಾ'

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಹಾದೇವಿಯು-

'ತುಮ್ಹರಾಸ ನ ಫಡೇ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ | ಮಜಲಾ ನ ಫಡೇ ತವ ಸಂಗತಿ'

ಎಂದು ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂದು ಸಾವಿರದೊಂದು ಶತಕ

ನೊಂದು ಪದವೆಂದೆಂಬ ಪರುಷದ

ಸಂದ ಶಿಲೆಯನು ಬಳಸಿದಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಗತಿಯೆಂಬ

ಹೊಂದಿದಿಯ ಸೋಪಾನಗಳ ಬರಿ

ದಂದವಿಸಿಯಲ್ಲಮನ ಪರಮಾ

ನಂದ ಲೀಲಾಮೃತ ಸರೋವರವಾಯ್ತು ಜಗದೊಳಗೆ 7

ಏಕಾದಶ ಶತೇ ಯೇಕಾದಶ | ಪದೇ ವದಲಾ ಮುನಿ

ಚಾಮರಸ

ಪಂಪಾಪತಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಈಶ | ವರ ವಿಶೇಷ ಲಾಹುನಿ||
ಲೀಲಾ ವಿಶ್ವಂಭರಾಜೆ ಚರಿತ್ರ | ಸರೋವರ ರಚಿಲೆ ಪವಿತ್ರ
ಮೋಕ್ಷಲಾಭೇ ಸ್ನಾನಮಾತ್ರೇ | ಜೀವಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮ || 8

ಕವಿ ಬ್ರಹ್ಮದಾಸನು ಮೂಲ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಓವಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲ ಕವಿ ಆರು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮದಾಸ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದು ಆತನ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಭಾಷಾಂತರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗಳು ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ, ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾಂತರಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವನ ವ್ಯೋಮಾತೀತ ಬದುಕನ್ನು ಉಚಿತವಾದ 'ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಸಂವಾದದ ಗತಿ'ಯ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಕವಿ ಚಾಮರಸ ಬಹು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನುವಾದಕರು ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಶಿವನ ಒಡ್ಡೋಲಗ-ಅಲ್ಲಿ ಶಿವನೊಂದುದಿಗೆ ಸರಸ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಗಿರಿಜೆಯ ಸಹಜ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಅಷ್ಟೇ ಸಮಪರ್ಕವಾಗಿ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

'...ಆಗ ಗೌರಿ, 'ಹರನ ಅರ್ಧಾಂಗವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿದ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ರೂಪಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರೆ' ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗಿರಿಜೆಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅರಿತ ಶಂಕರ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೂಡಲೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ ಭಸ್ಮ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಜಾನುಬಾಹುವೂ, ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ದಿವ್ಯದೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳು ಕೈ ಎತ್ತಿ ನಮಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅಂಬರ ಪಥದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೇರಿ ಹರನ ಸಭೆಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಮದ ಎದ್ದು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಆಸನ ಆಸೀನನ್ನಾಗಿಸಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟಾಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಮ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ಗಿರಿಜೆಯು ಹರನನ್ನು 'ಆತನಾರು?' ಆತನು ಬರಲು ನೀನೇಕೆ ಎದ್ದು ಆತನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದೆ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವನು 'ಅಜ್ಞಾನ ಅಹಂಕಾರ ದೂರಳಾದ ಸುಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬ ಸುದತಿಯು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ತಪವೆಸಗಲು, ನನ್ನ ನಿಜರೂಪವೇ ಮಗನಾಯಿತು. ಆ ಅಲ್ಲಮನೆ ನಾಗಸುತನು. ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಅರಿಯೆನು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ 'ನಾನು ಬಲ್ಲೆ; ನೀನು ಹೋಗಲಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಬಲ್ಲರೇ?' ಎಂದು ಅಲ್ಲಮನ ಬಗೆಗೆ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಲು, ಹರನು 'ಎಲ್ಲರಂತಲ್ಲ ಅಲ್ಲಮ. ಅವರವರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ, ಮಾಯೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವೆಲ್ಲ. ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನೀರಂಟದಂತಿರುವ ಕಮಲಪತ್ರದಂತೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. 'ನಾನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿಜವೆಂದು ಕಂಡಾಗಲೇ ಒಪ್ಪುವೆ' ಎಂದು ಗೌರಿಯು ತನ್ನ ತಾಮಸ ಗುಣದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕರೆದು 'ಶಂಭುವಿನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಪಂತವಾಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲ;

ಇನ್ನು ನೀನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಗೆಲಿಸು' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಯೆ 'ಅಲ್ಲಮನೆಷ್ಟರವನು' ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕಟ್ಟಿತಂದು ನಿನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುವೆನು ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೈದು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ

ಮಂಗಲಾಚರಣ, ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ವರ್ಣನೆ ಆದನಂತರ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿರುವ ನೈಮಿಷಾರಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸೂತಮುನಿಯನ್ನು ಅವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೂತಮುನಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೆ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲು ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಥರ ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಿದ್ಧವೀರ ಗುರುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಈಶ್ವರನ ವರ್ಣನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

'ಶಿವನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರಿಗೆ ಸರಸ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಸಕಾಮ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿ, ನಾಮರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕಾಮ ವರ್ಜಿತರಾದರೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ 'ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಆವರಿಸಿರುವೆನು; ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಕಾಮನು ಅಜೇಯನು. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಯಾರು?' ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಈಶ್ವರನು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಹರನ ಸಭೆಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತೆಲುಗು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರು ಮೇಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳಿಗೂ ಕುಂದು ಬಂದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಕವಿಗಳು ಚಾಮರಸನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕಲಾ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮೂಲಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಯಾವ ಭಂಗವೂ ಬಾರದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಮೂರ್ತಿಮಹತ್ವವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಅನುವಾದಕರಿಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವೇ ಮೂರ್ತಿ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾಯೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಆಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ 'ಯನವಿನಿಯಲ್ಲಮಯಾಗ್ರಹಂ ಬೆಂತ' 'ಅನಿಯಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುಂಡಾಗ್ರ ಹಂಬುವ ನಿಟ್ಟಿನಿಯೆ' 'ಪ್ರಭುಃ ಸಾಗ್ರಹ ಏವಮೂಚೇ' ಎಂದು ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಂತಚಿತ್ತನೂ ಹಸನ್ಮುಖಿಯೂ ಆದ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಸೋಗಸಾಗಹಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಆಗ್ರಹ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಅವನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ಘನವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.'⁹

ಒಟ್ಟಾರೆ ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ತೆಲುಗು, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾಂತರ ಕಾವ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳು ಉಳಿದ

ಭಾಷೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳು ಮೂಲ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಸತ್ವವನ್ನು ಕಾಣಲು, ಕಂಡರೂ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮೂಲಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದಲೂ ಉಚಿತವಾದ ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳಿಂದಲೂ ಕಾವ್ಯಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಕಥಾಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸ ತೋರಿದ ಸಾತತ್ಯ, ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿಯೆ ಸಹಜತೆ, ಪಾತ್ರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಸೊಬಗು ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಾಮರಸನ ಕೃತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಬಸವಪ್ಪ ಕವಿಯ ತೆಲುಗು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಪು.2
2. ಜಾಜಿ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಅನು : ವೀರಶೈವಾಂಧ್ರವಾಚ್ಯಯ ಪ್ರ: ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗದಗ, ಪು. 108
3. ಅದೇ ಪು. 113
4. ಗುರುಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಳ್ಳಾರಿ : ಲಿಂಗವಂತರ ಅಮರ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಲಿಂಗವಂತ ಕವಿಗಳು ಪು. 156
5. ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀ : ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ ಸಂಗ್ರಹ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ಮುನ್ನುಡಿ ಪು. 2
6. ಸದಾನಂದ ಕನವಳ್ಳಿ : ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಪು. 643
7. ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳ : ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧಾರವಾಡ ಗತಿ 25 ಪದ್ಯ 25
8. ಎಂ. ಪಿ. ಪಾಟೀಲ : ಲೀಲಾವಿಶ್ವಂಭರ. ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಪು.335
9. ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀ : ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ ಪು. 59